

XII. okrugli stol za školske knjižnice

Autorsko pravo i citiranje *nastavna priprema*

Ksenija Kesegi-Krstin

Ugostiteljsko-turistička škola

Regionalni centar kompetentnosti

Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje

1. razred SŠ – Signatura i UDK-a
2. razred – Lažne vijesti, Pretraživanje informacija na internetu
3. i 4. razred – Pretraživanje po metodi BIG
 - Uvod u znanstveno-istraživački rad
 - Creative Commons licence
 - Kako se piše završni rad?

Nastavni predmet	Hrvatski jezik
Međupredmetno područje	Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje
Nastavno područje	Medijska kultura
Ključni pojmovi	Autorsko pravo, CC licence, citat
Nastavna jedinica	AUTORSKO PRAVO I CITIRANJE
Cilj sata	Definirati autorstvo, objasniti CC licence, naučiti pravilno citirati
Tip nastavnoga sata	Radionica
Odgojno-obrazovni ishodi na razini predmetnoga kurikula	<i>SŠ HJ C.1.1. Učenik prosuđuje utjecaj medijskih tekstova na svakodnevni život primatelja</i>
Odgojno-obrazovni ishodi na razini aktivnosti	● Definirati pojmove autor, autorsko pravo, citat ● Pokazati značenje CC licence ● Kritički vrednovati informacije ● Pravilno navoditi izvore informacija
Odgojno-obrazovna očekivanja	Učiti kako učiti uku A.4/5.4. 4. Učenik samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje. Uporaba IKT-a ikt A.5.1. Učenik analitički odlučuje o odabiru odgovarajuće digitalne tehnologije. ikt C.5.2. Učenik samostalno i samoinicijativno provodi složeno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. Građanski odgoj goo A.5.1. Aktivno sudjeluje u zaštiti i promicanju ljudskih prava.

Tijek nastavnog sata

- **UVODNI DIO SATA**
 - Razgovaramo o situacijama kada kršimo autorska prava
 - Najava teme
- **SREDIŠNJI DIO SATA**
 - CC licence, Public domene
 - Alati za otkrivanje autorstva
 - Citiranje -primjeri
 - Zadatci
- **ZAVRŠNI DIO SATA**
 - Pregled mrežnih stranica s besplatnim fotografijama i glazbom
 - Tko želi znati više
 - (Samo)vrednovanje

Uvodni dio sata

- Dok učenici ulaze u knjižnicu (virtualnu učionicu) u pozadini se čuje glazba
- Razgovaramo o glazbi
- Nastavljamo razgovor o situacijama kada kršimo autorska prava
- Promišljamo o etičnosti naših postupaka
- Najava teme (učenici ispunjavaju prvi stupac KWL tablice)

Uvodni dio sata

- Autor dolazi od latinske riječi –auctor, a znači stvaratelj, tvorac djela odnosno intelektualne tvorevine
- Autor ima vlasništvo nad svojim djelom
- Književnici, znanstvenici, umjetnici, glazbenici, arhitekti, kartografi, tvorci baze podataka
- Autorsko pravo je kao cjelina neotuđivo, neprenosivo i osobno
- Skup pravnih normi koje štite autora i njegovo djelo
 - od neovlaštenog kopiranja
 - distribuiranja
 - javnog izvođenja
 - prerađivanja
- nakon smrti autora prelazi na nasljednike

SREDIŠNJI DIO SATA

Creative Commons =
zajedničko kreativno dobro

Autori

- pokazuju drugima na jednostavan način da smiju koristiti njihovo autorsko djelo (fotografiju, dokument, glazbeni zapis i dr.) i pod kojim uvjetima

Korisnici

- su sigurni u legalnu upotrebu bez dodatnih pitanja ili dopuštenja autora ili vlasnika autorskih prava
- Cilj je stvaranje globalne zajednice znanja

Označavanje svojih djela licencom CC

Podijelite svoj rad

Upotrijebite & remix

Creative Commons > Podijelite svoj rad

Podijelite svoj rad

Koristite alate Creative Commons da biste lakše dijelili svoj posao. Naše besplatne autorske licence za jednostavno korištenje nude jednostavan, standardizirani način davanja vašeg odobrenja za dijeljenje i korištenje vašeg kreativnog rada - pod uvjetima po vašem izboru. Jednu od naših licenci možete usvojiti dijeljenjem na platformi ili odabirom licence u nastavku.

Odaberite licencu

Ovaj vam odabir pomaže u nekoliko jednostavnih koraka da odredite koja licenca Creative Commons je prava za vas. Ako ste novi u Creative Commonsu, možda biste trebali pročitati [razmatranja o licenciranju](#) prije nego što [započnete](#).

Choose
Features

Optional
Info

Get
License

Započnite

- autor izvornog djela koji želi podijeliti svoje djelo sam odabire licencu na stranici Creative Commons i dodaje svojem djelu

<https://creativecommons.org/>

- nakon odgovora na par jednostavnih pitanja, stranica daje najpovoljniju licencu za licenciranje digitalnog sadržaja
- obavijest o odabranoj licenci autor prilaže uz svoje djelo (PP, poster, internetsku stranicu, u impresum knjige, audio-video zapis i dr.)

- **REPOZITORIJ ZAVRŠNIH RADOVA**

**PUBLIC
DOMAIN**

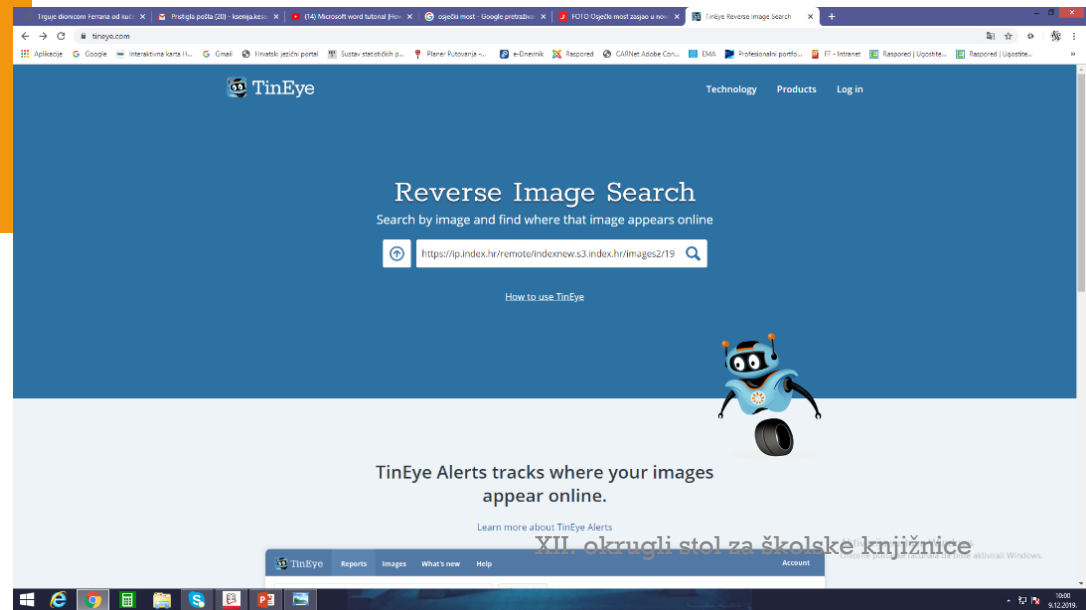
Licenca Javno
dobro CC0

- slobodna ili javna uporaba djela ili javno vlasništvo
- dopušta uporabu, dijeljenje i preradu djela bez uvjeta navođenja autora i u komercijalne svrhe
- nitko nema pravo na određeno djelo i svi su slobodni raditi s njim što žele
- npr. možete preuzeti sliku iz javne domene, modificirati je i zatim podijeliti pod vlastitom restriktivnom licencom (razlika od copylefta)
- koristi ga baza podataka Europeana

Aplikacija za provjeru vjerodostojnosti fotografija

■ TinEye – izvor informacija

- sliku snimiš/prevučeš na svoje računalo ili kopiraš link
- kada je i tko prvi put objavio
- što je više rezultata to znači da je više puta korištena i da postoji prostor za manipulacije

Učitaj

Zalijepite ili unesite URL slike

3.412 rezultata

Pretraženo je više od 49,6 milijardi slika u 7,0 sekundi za:
osijeknews.hr/wp-content/uploads/2018/09/jesen-1072821_640.jpg

- Uključi 360 rezultata nisu dostupni
- Prikaži samo 17 rezultata pronađenih u zbirnama
- Pokaži samo 193 rezultata pronađenih na skladištu

Korištenje TinEyea privatno je i ne spremamo slike za pretraživanje.

Poredaj po najboljem podudaranju

Filtriranje prema web lokaciji / zbirci

ZALHA · SPONZORIRANO
stock.adobe.com

450808550 - Prvi put pronađeno 18. kolovoza 2021

ZALHA · SPONZORIRANO
www.alamy.com

jesen-i-lišće-slika255633197.html - Prvi put pronađeno 15. rujna 2021

rosseducation-taylor.uloop.com

rosseducation-taylor.uloop.com/ - Prvi put pronađeno 26. rujna 2020

Naziv datoteke: **Ross-Medical-Education-Center-Taylor-News-Tips-on-Plannin...**
(630 x 419, 150,7 KB)

Slične slike na

St Adobe Stock

SPONZORIRANO

Aktivacija sustava Windows
Otvorite postavke računala da biste aktivirali Windows.

<https://tineye.com/search/e3f8ed9d4ad6aae9f933c5a0986935d4d3ad3745?sort=score&order=desc&page=1>

CITIRANJE *navođenje*

- CITIRANJE je pravilno označavanje korištenja tuđih ideja, rezultata, tekstova, slika, zvuka i sl. u svom radu
- **Načini korištenja tuđih djela**
 - a) **doslovno** navođenje tuđih riječi, misli, ideja...
(tuđi tekst se donosi unutar navodnika)
 - b) **prepričavanje i sažimanje**, tuđih riječi, misli, ideja
(parafraziranje)
 - c) **korištenje/umetanje tuđih slika, tablica** (pisani rad/prezentaciju/plakat)
- Bez obzira na način korištenja tuđih djela, moramo navesti njihov izvor, odnosno naznačiti da koristimo tuđe djelo

CITIRANJE *navođenje*

1. Ako doslovno navodite tekst (rečenicu, misao, manji ulomak):

- 1.taj navod/citat stavite unutar navodnih znakova „*Gle malu voćku poslije kiše*”
- 2.odmah nakon citata/navoda navedite u zagradi prezime autora i godinu izdanja (*Cesarić, 1983.*)
- 3.na kraju svog rada (pisanog rada/prezentacije/plakata) navedite izvore koje ste koristili u **popisu literature**
- *Cesarić, D. 1983. Voćka poslije kiše. Mladost. Zagreb.*

Slika 1. Labirint

<https://creativecommons.org/licenses/publicdomain>

/ (pristupljeno 23. 11.2020.)

2. Ako preuzimate sliku s interneta ili skenirate sliku, grafikon, crtež, kartu, mapu... za svoj rad:

- Ispod slike navedite naslov slike i autora slike i naslov izvora iz kojeg ste ju preuzeli (naslov knjige ili časopisa, URL adresu mrežnog mjesta).
- Učenici dobiju primjere navođenje izvora (*prema Hrvatskom pravopisu. 2013.Hrvatski Institut za jezik i jezikoslovlje. Zagreb.)*
<http://pravopis.hr/pravilo/bibliografskejedinice/87/>

Zadatci

u školi i online

- Radni listići /grupni rad/samostalno
- Na internetu pronađi tumačenje pojma „javna domena”
<https://support.google.com/youtube/answer/2797449?hl=hr>
- Pročitaj i komentiraj članak 85. iz Zakona o autorskom i srodnim pravima
<https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima>
- Pronađi primjere **kršenja** autorskih prava u fotografiji i u glazbi
- Pronađi primjere fotografija, glazbenih djela ili videozapisa **koji su zaštićeni autorskim pravom**
- Potraži tri teksta s ključnom riječi „marketing” i u predviđeni prostor prepisi citate (iz sva tri) i pravilno označi izvore
- Broj zadataka
- Lakši i teži zadatci (s obzirom na strukturu razreda)
- Vrednovanje (WordWall, Kahoot....)
- Samovrednovanje (KWL tablica)

ZAVRŠNI DIO SATA

Mrežne stranice s
besplatnim fotografijama i
glazbom

- Unsplash
- Flickr
- StockSnap
- Pixabay
- Wikimedia
- Burst
- KaboomPics
- Free Music Arhive
- Freesound
- SoundCloud
- Musopen
- Internet Arhive
- Free PD
- Looperman

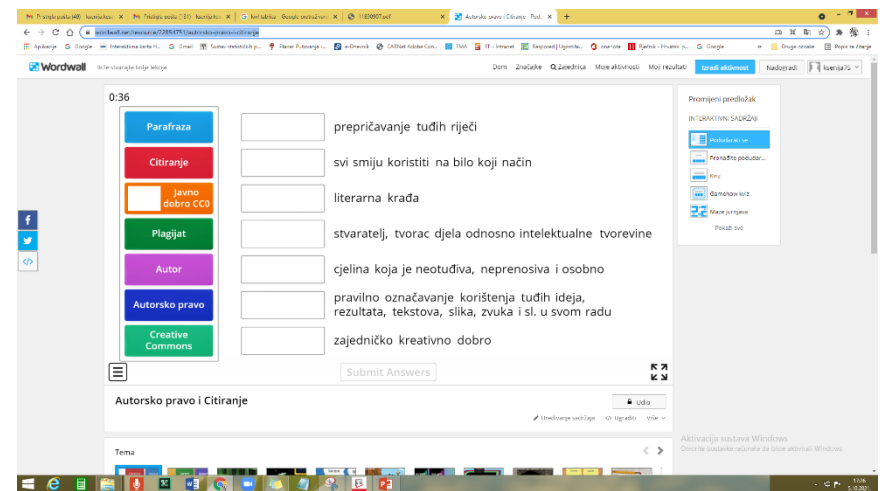
Tko želi znati više

- 10 najpoznatijih slučajeva autorskih prava u fotografiji
- <https://www.pixsy.com/the-10-most-famous-copyright-cases-in-photography> (1.10.2021.)
- 7 slučajeva kršenja autorskih prava u glazbi
- <https://www.smoothradio.com/features/copyright-infringement-cases-music/> (1.10.2021.)
- 5 poznatih slučajeva kršenja autorskih prava
- <https://99designs.com/blog/tips/5-famous-copyright-infringement-cases> (1.10.2021.)

(Samo)Vrednovanje

K - što Znam	W - Ono što Želim Znati	L - Ono što sam Naučio

Stvorite svoje na Storyboard That

<https://wordwall.net/resource/22854751/autorsko-pravo-i-citiranje>

UČENIČKI RADOVI

<https://www.youtube.com/watch?v=N6uEMOeDZsA>

<https://www.youtube.com/watch?v=Fe93CLbHjxQ>

5. Huey Lewis and the News vs Ray Parker Jr

Songs: 'I Want a New Drug' vs 'Ghostbusters'

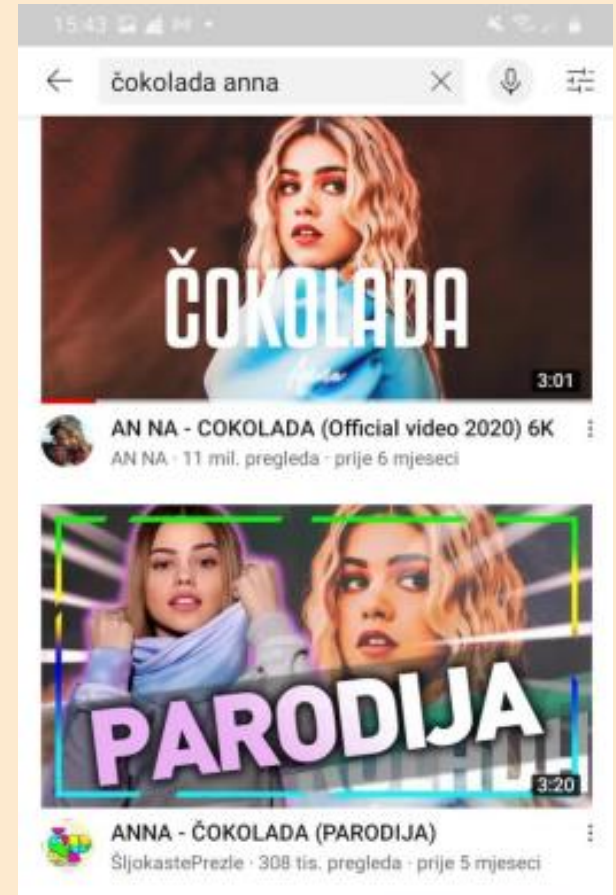
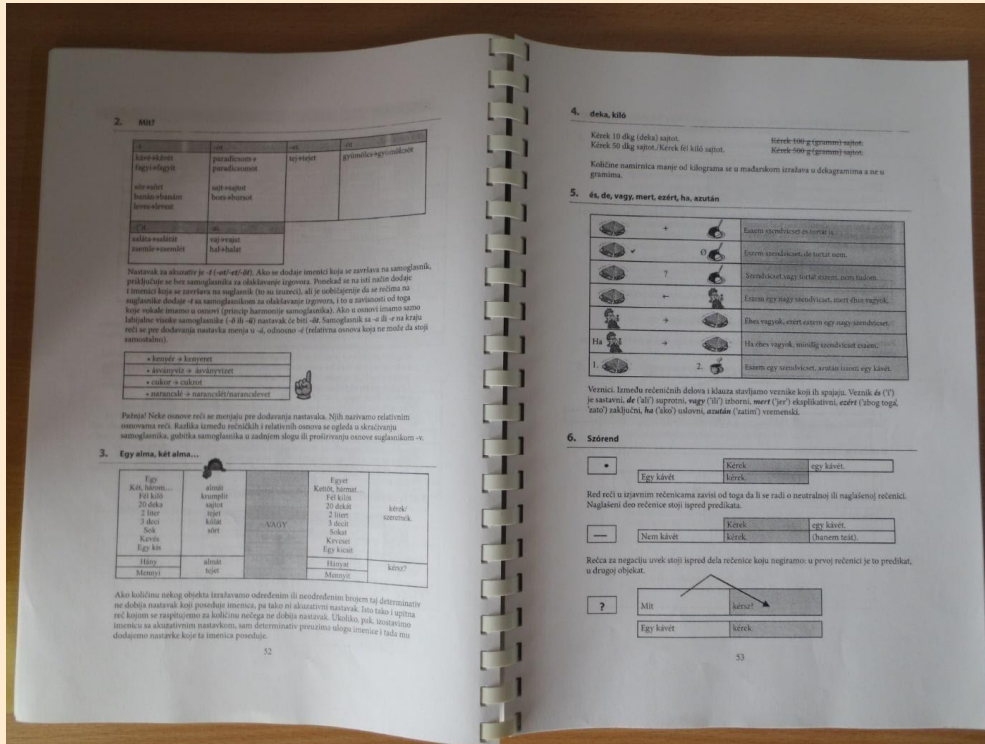
Huey knew exactly who to call when he first heard Ray Parker Jr's theme for *Ghostbusters*: his lawyer.

The frontman claimed that the song was suspiciously similar to his band's tune 'I Want A New Drug'.

They both settled out of court, and the terms were confidential until Huey appeared on VH1's *Behind the Music* in 2001. Parker then sued Huey for breach of the confidentiality agreement. Yeesh.

Kršenje autorskih prava

<https://www.pirateproxy-bay.com/> - stranica za ilegalno skidanje filmova i glazbe

XII. okrugli stol za školske knjižnice

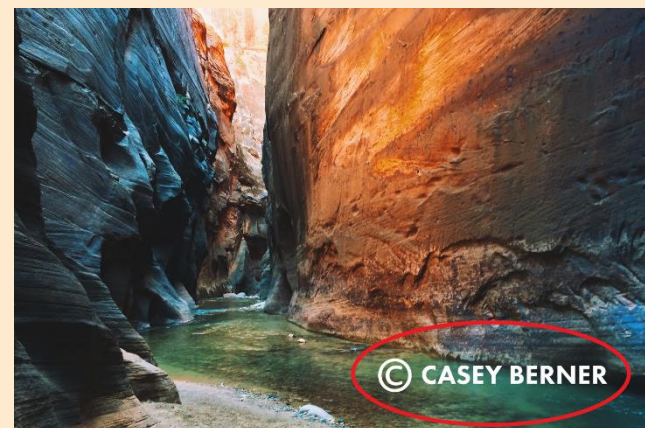
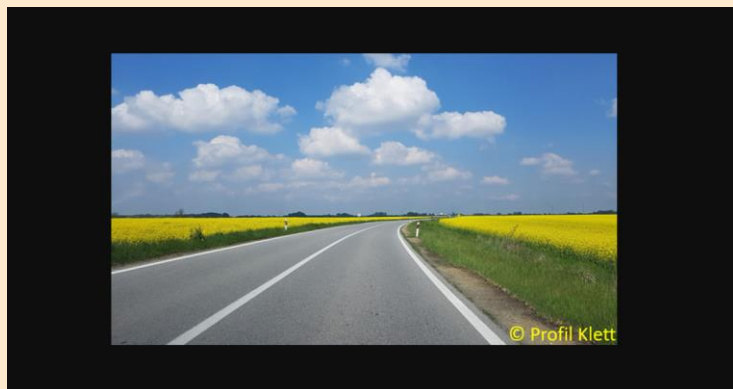
Kršenje autorskih prava

Ovaj KANAL NEMA PRAVA ILI VLASNIŠTVA nad objavljenim sadržajem. Ako želite da se pjesma ukloni, obavijestite nas kako bismo je odmah uklonili iz našeg feeda.

Zaštićena autorska prava

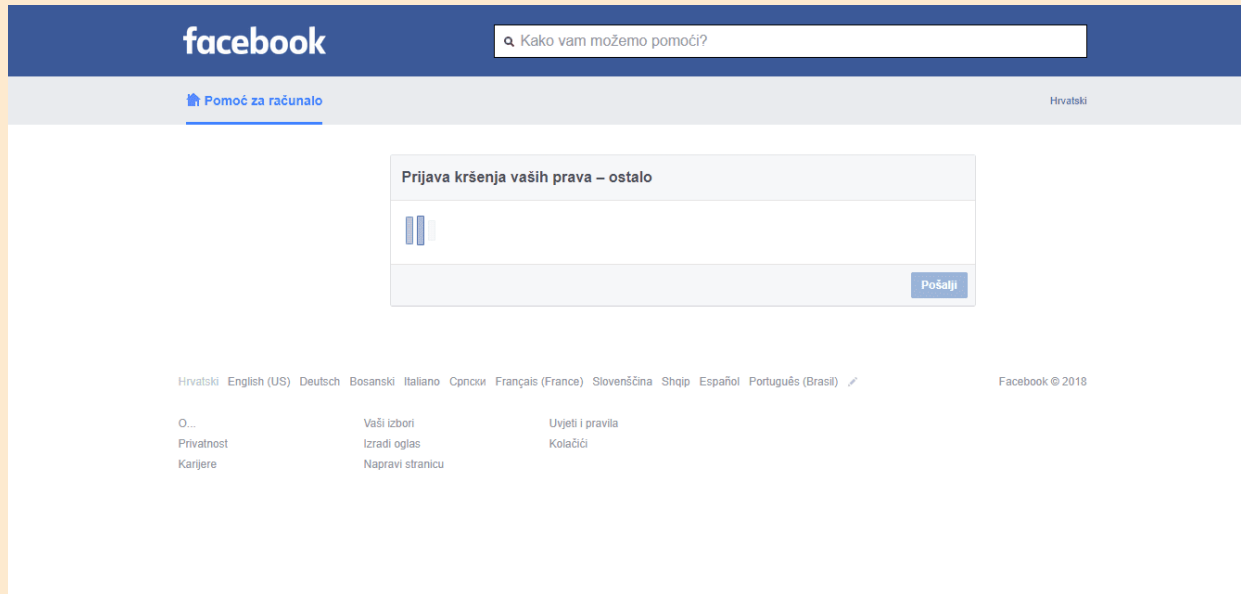

Official Video by Maluma performing Marinero. (C) 2018 Sony Music Entertainment US Latin LLC

Davatelj licence za YouTube:
[Merlin] Croatia Records (u ime diskografske kuće
Croatia Records) i društva za glazbena prava (3)

XII. okrugli stol za školske knjižnice

Facebook plaća zaposlenike koji se bave isključivo ovim područjem, no u moru objava i sadržaja nije moguće pronaći sve informacije u zadanom roku. Međutim, kada prijavite neki sadržaj (bilo zbog neprimjerenosti ili krađe), možete biti sigurni da će već za nekoliko dana on biti uklonjen od strane Facebooka.

Što je vodeni žig? Vodeni žig (eng. “watermark”) je oznaka, simbol ili tekst, kojim se sadržaj štiti od zlouporabe i krivotvorenja. Izgleda ovako:

The image shows a screenshot of a website with a red and white color scheme. At the top left, there is a red header with the word "Vijesti" in white. Below it, there are three news items, each with a small image and a red "NOVOSTI" (NEWS) tag. The first news item is about HZZO introducing participation fees for visits to doctors without supplementary insurance. The second is about fraud prevention for the elderly. The third is about time management. To the right of these items, there are two red circular graphics with white text: "fiksna linija 60 kn/mj." and "mobilna tarifa 60 kn/mj.". Below these graphics is a red header with "Foto dana" (Photo of the Day) and a small photo of an elderly man at a market. To the right of the photo is a text block about family agriculture. At the bottom right, there is a red header with "Kolumne" (Columns).

Vijesti

NOVOSTI

HZZO uveo plaćanje participacije za posjet liječniku onima bez dopuskog osiguranja

Ako nemate dopunsko zdravstveno osiguranje, od ove srijede plaćat ćete participaciju od deset kuna za svaki ulazak u ambulantu liječnika opće, ginekološke i dentalne medicine. HZZO širi participaciju na čitav niz postupaka koji se do sada uglavnom nisu...

NOVOSTI

Prijevare starijih: Taktike kojima se prevaranti služe i kako se zaštititi!

Starije osobe česte su žrtve prijevara u kojima lopovi imaju samo jedan cilj – uzeti im novac, zlatni nakit i ostale vrijednosti. Jedni "uvaljuju" nepovoljne ugovore, drugi prodaju masažere, treći glume žrtvu... Vjerujemo im jer smo...

VREMEPLOV

fiksna linija 60 kn/mj.

mobilna tarifa 60 kn/mj.

Foto dana

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo – hobi, druženje s obitelji i dodatna zarada umirovljenicima

Kolumne

Zadaća autorska prava i Creative Commons

IZVORI

- Creative Commons Hrvatska (2020). Creative Commons portal za pretraživanje. Dostupno na <https://search.creativecommons.org/> (1.10. 2021).
- Horvat, A. ; Živković, D. 2013. Knjižnice i autorsko pravo. Prvo elektroničko izdanje. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
<https://core.ac.uk/download/pdf/11890907.pdf> (2.10.2021.)
- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. Narodne novine 96 (2018.) Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima> (1.10.2021).
- Licenca. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. Zagreb. Dostupno na : <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36379> (1.10.2021).

Hvala

Ksenija Kesegi-Krstin, prof., dipl. knjižničar

stručni suradnik savjetnik

ksenija.kesegi-krstin@skole.hr